

یادداشت

انتخابات ترکیه به وقت ایران!

اسلام ذوالقدرپور

کارشناس مسائل سیاسی

سیاستگذاری خارجی که از دیدگاه پسادرم بیشتر بر دیپلماسی به‌ویژه دیپلماسی عمومی و رویکردهای نرم استوار شده است، گاهی چنان روند تهاجمی و خسارت‌باری را دنبال می‌کند که در نهایت بیزاری شهروندان سایر کشورهای منطقه و جهان را نیز سبب می‌شود. رویکرد تهاجمی سیاستگذاری خارجی نه تنها در داخل کشور افزایش اعتراض و عدم رضایت شهروندان را سبب می‌شود، در صحنه بین‌المللی نیز شهروندان سایر بازیگران به‌خصوص همسایگان را به شکست سیاستگذاران و دولت دارای رویکرد تهاجمی تحریک و ترغیب می‌کند و آنان را در فرایندهای داخلی دولت ستیزه‌جو نیز شریک و جناس می‌کند. چنین وضعیتی را در بسیاری مناطق جهان به‌ویژه آسیای جنوب غربی می‌توان مشاهده کرد. نمونه بارز کنونی آن، انتخابات سراسری ترکیه برای انتخاب رئیس‌جمهور و اعضای پارلمان این کشور است که نه تنها موجی از کش‌های داخلی، بلکه واکنش‌های خارجی در سایر کشورهای منطقه را نیز به دنبال داشته است. انتخابات ترکیه در ۱۴ می ۲۰۲۳ که انتخاب رئیس‌جمهوری ترکیه را به دور دوم انتخابات در ۲۸ می معطوف کرده، در کشورهای همسایه دارای واکنش‌های مختلف بوده است. واکنش‌هایی که در تضاد با یکدیگر نیز قرار داشته و رویکردهای خوش‌بینی و بدبینی افراطی را نمایان ساخته است. در حالی که انتخابات ترکیه، موفقیت حزب عدالت و توسعه و رجب طیب اردوغان از مهم‌ترین آرزوهای دولت الهام علی‌اف و بسیاری شهروندان جمهوری آذربایجان بوده است، سایر ملت‌های منطقه از سوریه، عراق، ارمنستان، یونان، عربستان، مصر و... شکست دولت اردوغان را در انتخابات خواستار بوده و هستند! افکار عمومی ایران طی یک ماه اخیر هم‌تراز با شهروندان ترکیه در حال رصد سپهر سیاسی ترکیه و جنگ انتخاباتی این کشور بوده‌اند. وضعیت افکار عمومی ایران در کنش انتخاباتی ترکیه به گونه‌ای بود که گویا این انتخابات در ایران و برای انتخاب رئیس‌جمهوری و نمایندگان مجلس ایران در حال برگزاری بود. حساسیت شهروندان ایرانی نسبت به انتخابات سراسری ترکیه که آن را می‌توان بسیار بیشتر از حساسیت انتخابات ریاست جمهوری ۱۴۰۰ ایران نیز برآورد کرد، پیامد سیاستگذاری تهاجمی دولت اردوغان به‌خصوص سیاستگذاری تهاجمی و گستاخانه دولت ترکیه علیه ایران طی سال‌های اخیر بوده است. سیاستگذاری خارجی تهاجمی دولت ترکیه علیه منافع راهبردی ایران در سراسر آسیای جنوب غربی از جمله در سوریه، عراق، قفقاز به‌ویژه تحریک خاندان علی‌اف علیه ایران و در نهایت برخی تهدیدات و گستاخی‌های مرزی دولتمردان ترکیه علیه ایران که افکار عمومی ایران را نسبت به دولت اردوغان تحریک و بسیار بدبین کرده است. شرایط انتخابات ترکیه و حضور کمال قلیچداراوغلو، شخصیت علوی مذهب با ریشه‌های هویتی ایرانی و خراسانی به عنوان رقیب اصلی اردوغان که در برخی نظرسنجی‌ها نیز شانس اول پیروزی را داشت، بر افزایش احساسات ایرانیان نسبت به فرآیند و نتیجه انتخابات اثر نهاده و ایرانیان را به طرف سوم انتخابات ترکیه بدل کرده است که در کنار دو طرف دیگر یعنی ائتلاف جمهوری اردوغان و ائتلاف ملت قلیچداراوغلو در حال رصد و حضور در فضای انتخاباتی ترکیه هستند. آرزو و امیدواری شدید برخی شهروندان ایرانی به شکست رجب طیب اردوغان در انتخابات ۱۴ می ترکیه که با مشاهده نظرسنجی‌های انتخاباتی ترکیه تشدید شده بود، در همان ساعت‌های اول اعلام نتایج آرای ریاست جمهوری، برای شهروندان و کارشناسان ایرانی که شکست اردوغان را حتمی می‌دانستند به یک سرخوردگی بدل شد. انتخابات ترکیه نشان داد که برخی ایرانیان همچنان در همان فضای تحلیل داده‌های سطحی هستند و اصل سیاست قدرت و بازی قدرت در ترکیه به‌ویژه توانمندی بسیار بالای اردوغان در اجرای سیاست‌های متنوع و نیرنگ‌های خاص را درک نکرده‌اند. دور دوم انتخابات ریاست جمهوری ترکیه در ۲۸ می ۲۰۲۳ نیز می‌تواند همان موج هیجانی در ایران را فراهم کند و البته برای برخی تحلیلگران، به عنوان نماد یک انتخابات آزاد و مشارکت‌همگانی مورد تحلیل و تفسیر قرار گیرد. تفسیرهایی که از بنیان دچار اشتباه هستند، زیرا دولت اردوغان بسیاری از شخصیت‌ها و بلکه برخی جریان‌های سیاسی و هویتی مانند کردها را از حضور واقعی به عنوان شهروندان و مشارکت در صحنه امور کشور محروم کرده است و تنها به کسب رأی آنان اهمیت می‌دهد. امید به شکست اردوغان در انتخابات ترکیه و سپس پایان تهدیدات و گستاخی‌های ترکیه و جمهوری آذربایجان علیه ایران که عامل اصلی احساسات ایرانیان به انتخابات ترکیه بود را می‌توان خلاف خواست و میلی دانست که طرفدار ادامه حضور اردوغان در جایگاه ریاست جمهوری ترکیه هستند. انتخابات ترکیه که هر حله بعدی آن نیز می‌تواند با شگفتی همراه باشد، هرگز نمی‌تواند مصداق یک انتخابات آزاد کامل قلمداد شود و هرگز نمی‌تواند مشکل منافع راهبردی ایران در منطقه را حل کند. این گونه انتخابات تنها می‌تواند خوراکي باشد برای تحلیل‌ها و کارشناسانی که به تعریف از انتخابات و نظام سیاسی اردوغان باز دارند.

کوتاه

ویژگی‌های «پهپاد انتحاری» شاهد ۱۳۶

برای اولین بار، سپاه پاسداران به شکل رسمی اطلاعاتی را از پهپاد انتحاری شاهد ۱۳۶ منتشر کرد. مشخصات منتشر شده از این پهپاد با مشخصاتی که پیش از این در خصوص آن گمانه زنی می‌شد تقریباً یکسان است. طبق اطلاعات موجود در پتر، برد این پهپاد ۷۵۰ کیلومتر است و وزن آن ۲۰۰ کیلوگرم است. این پهپاد به یک کلاهک ۵۰ کیلوگرمی مجهز است و پس از پرتاب با بوستر کمکی، سرعت آن به ۱۸۵ کیلومتر در ساعت می‌رسد. نکته دیگر در خصوص پيشران این پهپاد است که پيشران آن موتور MD550 چینی معرفی شده است. هر چند که از سال‌های گذشته چند نمونه موتور وانگل بومی همچون شاهد ۷۸۸ و صراط ۲ با توانایی ۵۰ و ۶۰ اسب بخار نیز معرفی شده، اما با توجه به این پتر، احتمالاً تعداد بسیار زیادی از پهپادهای انتحاری شاهد ۱۳۶ موجود در کشور از همین موتور استفاده می‌کنند.

فرشاد مومنی در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

با شرایط متعارفی در اقتصاد کشور مواجهه نیستیم

الگوی حذف بر اقتصاد ایران مسلط شده است

جهت‌گیری پرنامه‌ها به سمت افزایش هزینه‌های زندگی مردم است

بسیج ظرفیت‌های دانایی برای حل و فصل عالمانه امور در کشور رخ نداده است

با بحران اندیشه‌ای در مواجهه با مسائل مواجه هستیم

باید سازه‌های ذهنی شکل‌گیری بحران‌های اقتصادی را شناسایی کنیم

آرمان ملی – احسان انصاری: آیا جهت‌گیری اقتصادی دولت به سمت بهبود وضعیت اقتصادی و معیشتی مردم است و یا در حال طی شدن روند عکس این موضوع در حال حرکت هستیم؟ «آرمان ملی» برای پاسخ به این سوال با دکتر فرشاد مومنی، اقتصاددان گفت‌وگو کرده است. مومنی معتقد است: «در شرایط کنونی ما مشاهده می‌کنیم که از یک طرف به این مناسبات توجهی نمی‌شود و به جای اینکه بحران‌های اندیشه‌ای و تئوریک نظام تصمیم‌گیری‌های اساسی کشور در مرکز قرار بگیرد، در وهله‌ای دیگری اتخاذ شده است برای مثال مسائل فرعی و بسیار کم‌اهمیت را پیرنگ می‌کنند... در ادامه ما حاصل این گفت‌وگو را می‌خوانید.

حسین انتظامی:

علی لاریجانی گفت که پخش کنفرانس برلین اشتباه مدیریتی من بود

در امنیت‌ی کردن یک موضوع اجتماعی کوچک استاندارد

مرحوم آقای هاشمی مسأله حل‌کن بود

باشیم نشان‌دهنده این است که حکومت مهربان است. اگر دامنه جذب خودمان را باز کنیم و به قول رهبری، جذب حداکثری و دفع حداقلی داشته باشیم، موفقیم. این در برنامه‌سازی در صداوسیما و همچنین در رسانه‌های رسمی خیلی مهم است. دبیر کمیسیون دسترسی آزاد به اطلاعات افزود: مثلاً دولت‌نوازی صداوسیما، هم به معنای مثبت و هم به معنای انتقادی، نسبت به دولت آقای احمدی‌نژاد و دولت آقای روحانی و دولت آقای رئیسی باید یک جور باشد. مردم این را می‌بینند و می‌فهمند. اگر ما فکر کنیم که هر چه ساختیم به شکل پرو پاگاندا در همه رسانه‌های رسمی بخش کردیم و مردم کاملاً نسبت به آن مغفل هستند اشتباه کردیم. وی ادامه داد: این در حالی است که «مکتب کپنهاگ» معتقد است امنیت‌ی کردن هر قضیه‌ای اتفاقاً اقدامی ضدامنیتی است! یعنی حکومت‌های فقیه که حکمرانی درستی دارند، تلاش می‌کنند حتی موضوع امنیتی را در ساخت سیاسی بیاورند و از ساخت سیاسی بیرد در حوزه اجتماعی و آنجا جمعش کنند. اما ما استاد این هستیم که یک موضوع اجتماعی خیلی خیلی ساده را به کیس امنیتی تبدیل کنیم و بعد به فکر آن هستیم که چطور این را جمع کنیم. انتظامی در پاسخ به این نقد که شمار دوران مسئولیت‌تان در صداوسیما علی لاریجانی از پوشش تحصن مجلس ششم خودداری کردید و در عین حال کنفرانس برلین بخش شد، تصریح کرد: در مورد کنفرانس برلین آقای دکتر

بیان دلسوزانه فقط انتقاد نیست. اینکه به صداوسیما رسانه ملی گفته می‌شود نباید فقط یک شعار باشد؛ یعنی تمام تقسیم‌بندی‌هایی که در ملت داریم، باید در رسانه ملی مایه‌ها داشته باشد. یعنی تقسیم‌بندی بر اساس جنسیت زن و مرد؛ بر اساس قومیت فارس، آذری، کرد، بلوچ، عرب و لر؛ بر اساس سن نونهال، جوان، میانسال و دیدگاه‌های سیاسی داریم

آیا جهت‌گیری دولت در زمینه اقتصادی و روابط بین‌الملل به سمتی است که باید انتظار داشت وضعیت اقتصادی و معیشتی مردم بهبود پیدا کند یا روند عکس آن اتفاق خواهد افتاد؟

آنچه از رفتار دولت مشاهده می‌شود این است که دولت «به جای بسیج ظرفیت‌های دانایی برای حل و فصل عالمانه امور»، برخی رویه‌های مألوف و شکست‌خورده سه دهه گذشته را همین‌طور ادامه می‌دهند و این بیم به‌طور جدی وجود دارد که مانند همه تجربه‌های سه دهه گذشته جهت‌گیری‌های سیاستی اتخاذ شده، ناکام، نافرجام و ناموفق بماند و اقتصاد در دایره بحران‌زدگی بیش‌روی‌های جدی‌تری داشته باشد. با کمال تأسف باید بگوییم که گویا تمایلی برای درس گرفتن از این تجربه‌ها و اصلاح رویه‌ها هم مشاهده نمی‌شود. من معتقدم اگر کسی بخواهد به شیوه‌ای دلسوزانه و شرافتمندانه به نجات اقتصاد کشور فکر کند، باید روی دو مسأله متمرکز شود. یکی «مسأله بحران اندیشه‌ای در مواجهه با مسائل» و دیگری «پیوند خوردن این بحران اندیشه‌ای با رویه‌هایی که به شدت انگیزه‌کش و سرخوردگی‌آفرین است». کلید ماجرا این است که یک نگرش رانتی، سلطه غیر عادی پیدا کرده که به نام بازار گرایی و سیاست‌گذاری روی جهت‌گیری‌هایی که در دستور کار قرار دارد، وقتی که اصل مناسبات رانتی شود، در فرایندهای تصمیم‌گیری و تخصیص منابع با رویه‌های معطوف به ستیز و حذف روبه‌رو می‌شویم. شکل و شمایل این ماجرا هم به گونه‌ای است که در واقع به جای اینکه از جنبه اندیشه‌ای پیچیدگی‌های مسأله درک شود، شروع می‌کنند به جابه‌جا کردن افراد و تصور این است که مثلاً مسأله، مسأله اشخاص است ولی از درجه تحلیل‌های سطح توسعه گفته می‌شود حکومتی که می‌خواهد بر بحران غلبه پیدا کند، اول باید آن سازه‌های ذهنی شکل‌دهنده به این بحران را شناسایی کند. بعد رد این سازه‌های ذهنی را در نظام قاعده‌گذاری‌های کشور مشاهده کند سپس روی نظام توزیع منافع متمرکز شود. یعنی ببینید که این شیوه قاعده‌گذاری به چه کسانی لطمه می‌زند و چه کسانی را چاق می‌کند و چشم‌انداز استمرار این مناسبات چیست؟ در نهایت هم سیاست‌هایش را اصلاح کند تا نتایج متفاوتی بگیرد.

آیا دولت به دنبال درک این سازه‌های ذهنی حرکت می‌کند؟ اولویت و رویکرد دولت در این زمینه چیست؟

در شرایط کنونی ما مشاهده می‌کنیم که از یک طرف به این مناسبات توجهی نمی‌شود و به جای اینکه بحران‌های اندیشه‌ای و تئوریک نظام تصمیم‌گیری‌های اساسی کشور در مرکز درمان قرار بگیرد، رویه‌های دیگری اتخاذ شده است

این دولت اسم خودش را گذاشته دولت محرومان. شعار سال هم مهار تورم و رشد تولید است ولی در همین دو ماه ببینید چه تحولاتی در قیمت آب، برق، بلیت هواپیما، ارز، تعرفه گاز، خدمات خودرو و از این قبیل اتفاق افتاده است. اینها آن چیزهایی است که مستقیماً توسط خود دولت اعمال می‌شود. بعد آن وقت می‌آیند مصاحبه می‌کنند می‌گویند ما اهتمام‌مان به کنترل تورم است

لاریجانی دو سال پیش جواب داد و گفت این از بیرون از سازمان صداوسیما داده شده بود و من شخصاً قبول می‌کنم که اشتباه شده و از اشتباهات مدیریتی من بود. وی افزود: در دوران مجلس ششم هم من مسئول روزنامه جام‌جم بودم که آن تحصن را پوشش دادیم و البته تقدایی هم بر آن داشتیم. بنابراین اصل خبر منتشر شده بود و یادم هست آن موقع، چون ستون طنز داشتیم، در آن ستون مطرح شد و در بخش‌های مختلف هم به آن پرداختیم. وی با بیان اینکه مرحوم آقای هاشمی مسأله حل‌کن بود، اظهار داشت: ولی وقتی چنین آدم‌هایی نباشند، آن وقت در حل مسائل به یک بن‌بست‌هایی می‌رسیم. چون آن مسئله حل‌کن گاهی با بزرگ‌تری خودش، یعنی همه قبولش دارند و او ریش سفیدی می‌کند، بعضی وقت‌ها با تأثیری که بر دیگران دارد، بعضی وقت‌ها با راه حل‌هایی که می‌دهد؛ بعضی وقت‌ها با اجماع‌سازی‌هایی که می‌کند و بعضی وقت‌ها با بازنمایی دیگری از مسأله آن را حل می‌کند؛ یعنی می‌داند اگر مسأله اینطور مطرح شود، همه به او حمله می‌کنند بنابراین مسأله را جور دیگری مطرح می‌کند که شود حل‌کنند و به نحوی اجماع بسازد. انتظامی در مورد جریان «خالص‌سازی» که علی لاریجانی آن را دوباره وارد فضای سیاسی کشور کرد، اظهار داشت: خالص‌سازی قدمت تاریخی دارد. ما در تاریخ اسلام هم خالص‌سازی داریم. رئیس سابق سازمان سینمایی اذعان کرد: در اردوگاه شرق و هم اردوگاه غرب، مفصل سابقه خالص‌سازی داریم. در زمان هیتلر حتی کسی که می‌خواست عضو اس اس بشود، باید تا چند نژادش خون پهلوی در رگ‌هایش نباشد. چون معتقد بود اینها برای اس اس خطرناک هستند. مسیری که او به دنبال پاک‌سازی نژادی رفت، اساساً مبتنی فکری آن از خالص‌سازی در می‌آید. وی ادامه داد: تصفیه‌های خویش‌انگیز در غرب نیز در همین مسیر خالص‌سازی بود. مک کار تیزم که اتفاق افتاد، یک آقای سناتوری آمد گفت که هنرمندان و فرهنگیان، باز بچه و آدم رغب ما مشغول هستند بنابراین دادگاه‌های فرمایشی درست کردند و خیلی از اهالی فرهنگ و هنرمندان را مارک مارکسیسم به آنها زدند؛ به خاطر اینکه اینها با ارزش‌های آمریکایی همسویی ندارند.

مجلس فعلی نماینده ۱۸ در صد مردم است

انتظامی راهکار برون رفت از این جریان را میدان دادن به جریانات مختلف دانست و گفت: این میدان، انتخابات و صندوق رای است. مجلس فعلی نماینده ۱۸ در صد مردم است. این معدل باعث می‌شود که این مجلس نتواند ادعا کند که من نماینده مردم هستم. باعث می‌شود که آن مجلس فراگیر نباشد و نتواند از پشتیبانی ملت استفاده کند.